

สุชาติ เกษมณี 2555: วรรณกรรมไทยที่สะท้อนอัตลักษณ์จีนในสังคมไทย ปรินญาปรินญาคุณ
บัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D. 417 หน้า

การศึกษาเรื่องวรรณกรรมไทยที่สะท้อนอัตลักษณ์จีนในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงอัตลักษณ์จีนในสังคมไทยที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2510 จนถึง พ.ศ.2550 และเพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่ออัตลักษณ์จีนในสังคมไทย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากวรรณกรรมไทยทั้งที่เป็นบันเทิงคดีและสารคดีที่บุคคลหรือตัวละครสำคัญของเรื่อง เนื้อหา และบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในประเทศไทย ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2510-พ.ศ.2550

ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมไทยสามารถสะท้อนอัตลักษณ์จีนในสังคมไทย 4 ด้าน คือ 1) ด้านสัมพันธทางครอบครัว ระบบเครือญาติ พบว่าชาวจีนยึดมั่นในประเพณีและความเชื่อดั้งเดิม เห็นได้จากการกำหนดบทบาทของสมาชิกในครอบครัวไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ผู้ชายมีสถานภาพและบทบาทสูงกว่าผู้หญิง ฝ่ายชายเท่านั้นที่มีสิทธิ์ตั้งป้าวยูนิยามไว้ที่หิ้งบูชาบรรพบุรุษ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทเสมอกับผู้ชาย ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านภาษาจีน พบว่าชาวจีนต้องการให้บุตรธิดาของตนได้เรียนภาษาจีน จึงให้เรียนที่โรงเรียนจีน เรียนตามศาลเจ้า หรือจ้างครูชาวจีนมาสอนที่บ้าน เมื่อเกิดการปฏิวัติในประเทศจีน ชาวจีนใช้โรงเรียนจีนเป็นแหล่งสนับสนุนลัทธิการเมืองของจีน รัฐบาลไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา จึงมีมาตรการควบคุมโรงเรียนจีน โรงเรียนจีนหลายแห่งต้องปิดลง การเรียนภาษาจีนก็เสื่อมความนิยมไปด้วย ปัจจุบัน ไทยกับจีนเกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตจนแทบไม่มีความแตกต่างและไม่นำไปสู่ความขัดแย้งเหมือนในอดีต รัฐบาลไทยจึงอนุญาตให้สอนภาษาจีนในโรงเรียนได้ 3) ด้านอุปการจัน พบว่ามีการปรับเปลี่ยนจากการแสดงเพื่อบูชาเทพเจ้าตามศาลเจ้ามาเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิง และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องไป ชาวจีนยังคงให้ความสำคัญต่ออุปการจัน ในขณะที่ชาวไทยเชื้อสายจีนลดความนิยมลง ปัจจุบัน อุปการจันในสังคมไทยต้องพัฒนาเพื่อความอยู่รอด จนมีอัตลักษณ์เฉพาะตนที่ไม่เหมือนกับอุปการจันในประเทศใดๆ 4) ด้านประเพณี พบว่าชาวไทยเชื้อสายจีนยังคงปฏิบัติตามเทศกาล 8 เทศกาลในรอบปี และพิธีกรรม 5 พิธีกรรม ในรอบชีวิต กลไกและวิธีการที่คนจีนใช้ในการรักษาอัตลักษณ์นี้ไว้ คือ การให้ชาวไทยเชื้อสายจีนได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมพิธี โดยมีผู้อาวุโสให้คำแนะนำ และเป็นแบบอย่างที่ดี มีผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อในคำสอน ปัจจุบัน ชาวไทยเชื้อสายจีนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของบางพิธีกรรมเพื่อความสะดวกและให้เข้ากับภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม